

Šifra učenca/učenke:

Državni izpitni center

NAKNADNI ROK

Petek, 29. maja 2009 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki: Učenec/učenka prinese s seboj modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik. Učenec/učenka dobi en obrazec za točkovanje.

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

ob koncu 3. obdobja

NAVODILA UČENCU/UČENKI

Natančno preberi uvodna navodila.

Prilepi kodo oziroma vpiši svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani in na obrazec za točkovanje.

Preden začneš reševati naloge, previdno iztrgaj priloge, na katerih sta izhodiščni besedili.

Nato pazljivo preberi navodilo posamezne naloge in jo reši. Pri reševanju si pomagaj z besedilom.

Piši čitljivo in s pisanimi črkami.

Če naloga zahteva izpis, ne smeš spreminjati ničesar – ne začetnic, ne oblike besed, ne besednega reda, ničesar ne smeš dodati ali izpustiti.

Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in pravilnega napiši na novo. Ne uporablaj korekturnih sredstev.

Nečitljivi zapisi in nejasni popravki se ovrednotijo z nič (0) točkami.

Če se ti zdi naloga pretežka, se ne zadržuj predolgo pri njej, temveč začni reševati naslednjo.

K nerešeni nalogi se vrni kasneje. Na koncu svoje odgovore še enkrat preveri.

Zaupaj vase in v svoje zmožnosti.

Želimo ti veliko uspeha.

Preizkus ima 20 strani, od tega 3 prazne.

PRAZNA STRAN

PRILOGA

I. DEL

Vinko Möderndorfer

TRUTH STORY

6. prizor

Senčar, Pucar, Senčarjeva, Violeta, Eva, Peter, Barbka

Spodaj vsi prilezejo iz skrivališč.

GOSPA SENČARJEVA: Misliš, da bi mlado generacijo tudi angažirali?

RUDOLF SENČAR: Ah! Oni nimajo pojma!

PUCAR: Njih zanimajo čisto druge aktivnosti.

VIOLETA: Njim resnica dol visi!

RUDOLF SENČAR: Nam pa seveda ne. In zato se moramo nujno dogovoriti, kako in kaj.

GOSPA SENČARJEVA: Prestrašimo ga.

RUDOLF SENČAR: Milka, nismo v otroškem vrtcu.

VIOLETA: Moj predlog je ...

RUDOLF SENČAR (*jo prekine*): Vemo, ja ... Razsekati in zakopati na vrtu ... Ima kdo kaj manj krvoločnega na zalogi?

PUCAR: Spotaknimo ga ... Ko bo padel, bo izpustil aktovko ...

RUDOLF SENČAR: Do sedaj je to najboljši predlog. Gremo v realizacijo!

GOSPA SENČARJEVA (*navdušena*): Joj, Rudi, kako si energičen! A ti lahko že kar nocoj rečem gospod minister?!

RUDOLF SENČAR: Milka, samo če želiš!

PUCAR: Predlagam, da na zadnje tri stopnice postavimo kakšno prepreko.

RUDOLF SENČAR: Na zadnje tri stopnice postavimo kakšno prepreko!

GOSPA SENČARJEVA: Bravo, moj minister!

RUDOLF SENČAR: Samo kakšno?

PUCAR: Vrvico od zavese.

RUDOLF SENČAR (*navdušeno*): Vrvico od zavese!

VIOLETA: Moj minister, navdušena sem!

Gospa Senčarjeva in tajnica Violeta stečeta do okna in izza zaves potegneta dolgo žametno vrvico, s katero se sicer zaves zapirajo in odpirajo.

RUDOLF SENČAR: Kaj pa zdaj?

PUCAR: Vrv položimo na stopnice, se skrijemo levo in desno, ko bo Truth v temi prišel do vrvice, vrvico potegnemo z obeh koncev, jo napnemo in dvignemo, in telebnil bo, kot je dolg in širok ... Aktovka bo naša!

RUDOLF SENČAR: Že imam idejo!

GOSPA SENČARJEVA: Bravo, bravo, moj minister!

RUDOLF SENČAR (*hitro*): Vrv položimo na stopnice, se skrijemo levo in desno, ko bo Truth v temi prišel do vrvice, vrvico potegnemo z obeh koncev, jo napnemo in dvignemo, in telebnil bo, kot je dolg in širok ... Aktovka bo naša!

Gospa Senčarjeva in tajnica Violeta stečeta do stopnic in storita točno tako, kot jima je Rudi Senčar naročil.

RUDOLF SENČAR (*navdušen sam nad sabo*): Mater, kakšne genialne zamisli imam!

PUCAR: Ampak, to je bila moja ideja!

RUDOLF SENČAR (*ga potolaži*): Kar navadi se, Toni, ko boš moj prvi državni sekretar, boš ti dajal ideje, jaz bom pa skliceval tiskovne konference! Tako to gre!

Gospa Senčarjeva in tajnica Violeta sta vrv napeljali preko stopnic.

GOSPA SENČARJEVA: Sva že napeljali past, moj minister!

RUDOLF SENČAR: Tako. Kaj pa zdaj?

PUCAR: Čakajmo.

RUDOLF SENČAR (*izda ukaz*): Čakajmo!

Gospa Senčarjeva in Rudi Senčar se postavita na desno od stopnic, Toni Pucar in tajnica Violeta pa levo. Vsi počepnejo v kritje in zgrabijo vsak svoj konec vrvice ... Čakajo v nizkem startu ... Čepijo za stopnicami, tako da ne morejo videti tistega, ki bo prišel po stopnicah.

Čez nekaj trenutkov napetega pričakovanja v preži ...

VIOLETA (*zašepeta*): Kaj pa, če ne bo prišel?

RUDOLF SENČAR (*zašepeta*): Nocoj je že trikrat šel na stranišče. Ni hudič, da ga ne bo še enkrat prišlo!

Spet molčijo nekaj časa ...

RUDOLF SENČAR (*si ne more kaj, da se ne bi tiho zahihital*): Ha, ha, ha ... Striček resnica se je spotaknil ...

PUCAR (*tiho*): Resnica je padla po stopnicah ... Ho, ho, ho ...

RUDOLF SENČAR: In si zlomila nogo ... Ha, ha, ha ...

GOSPA SENČARJEVA: Pssst!

Vsi utihnejo ... Tišina nekaj časa ... Nič se ne zgodi ...

VIOLETA (*zašepeta čez čas*): Če ne bo prišel, lahko vdremo v spalnico ... Žago in sekiro imam še vedno pripravljeno ...

Zdaj se vrata zgoraj odprejo ... Spodaj se skupina vznemiri in se postavi v pozor ... Vendar, zgoraj se odprejo vrata Barbkine spalnice ... Zagledamo Petra (že kar precej izmozganega), ki reče še nekaj v Barbkino sobo, preden zapre vrata za sabo.

PETER: Upam, da sem ti dobro razložil ...

Peter hitro zapre vrata za sabo. Ne moremo se znebiti občutka, da Peter pravzaprav malo beži iz Barbkine spalnice ... Peter hiti proti svoji sobi, ko gre mimo Evine spalnice, se vrata bliskovito odprejo, na vratih se pojavi Eva, pograbi Petra za roko ...

EVA: Še enkrat bi rada slišala ...

In ga potegne v sobo ...

V istem trenutku se odprejo tudi Barbkina vrata, Barbka steče prek hodnika za Petrom ...

BARBKA: Nisem dobro razumela ...

Tudi Barbka izgine v Evini sobi.

Vrata se zaprejo za njimi.

Rudolf Senčar se razburjen dvigne iz skrivališča ...

RUDOLF SENČAR: Pa kaj je zdaj to?! Alo, spat otročad! Mi tukaj delamo!

GOSPA SENČARJEVA: Pssst!

Spet se zgoraj odprejo neka vrata ...

Rudolf Senčar se hitro skrije za stopnice ...

RUDOLF SENČAR (*šepne*): On je.

PUCAR: Končno!

(V. Möderndorfer, Limonada slovenica: štiri komedije, Knjižna zadruga, Ljubljana 2003.)

TRUTH – angl. resnica

STORY – angl. zgodba

PRILOGA

II. DEL

ZA LASIŠČA BREZ UŠI

- 1 Naglavne uši so drobne žuželke (pribl. 3 mm), komaj vidne s prostim očesom. Imajo nekrlato sploščeno telo, poraslo z dlako, in tri pare oprijemalnih nog z močnimi kremplji. Na glavi imajo bodalo s sesalom.
- 2 Imajo dobro razvite noge, vendar ne skačejo. Ker nimajo kril, ne letijo.
- 3 Naselijo se na človekovem lasišču (predvsem na zatilju in za ušesi) – pri tem pa ni pomembno, ali so lasje svetli ali temni, ravni ali kodrasti, čisti ali umazani. V nasprotju s splošnim prepričanjem imajo celo raje čiste lase. Las se držijo z močnimi kremplji na nogah in preživijo večino časa na lasišču ali blizu njega. V redkih primerih se naselijo tudi na obrveh in trepalnicah ali pa se skrivajo v moško brado.
- 4 Prehranjujejo se s krvjo sesalcev, torej tudi ljudi. Do nje pridejo tako, da z bodalom prebodejo kožo na lasišču (to človeka ne boli) in pri tem izločijo slino, ki povzroča na lasišču močno srbenje. Nato sesajo kri.
- 5 Samica izleže vsako noč osem jajčec; to so drobna sivobela ovalna zrnca, ki so prilepljena na lase in jih imenujemo gnide. Iz njih se po sedmih dneh izležejo ličinke, ki dosežejo odraslost v desetih dneh in nato živijo največ en mesec; v tem kratkem času pa sesajo kri in ležejo jajčeca (pribl. 300). Življenjska doba teh krvososov torej traja sedem tednov.
- 6 Pogosteje se pojavljajo v zimskem času, in to zlasti med otroki v vrtcih in šolah. Ker ne skačejo, ne letijo in ne preskakujejo z glave na glavo, se prenašajo s človeka na človeka samo ob stikanju glav ali ob souporabi glavnikov, brisač, krtač, kap, klobukov ali drugih pokrival.
- 7 Zaradi njihove majhnosti in hitrega gibanja jih po navadi težko odkrijemo. Najbolj prepoznavno znamenje njihove naselitve je srbenje oz. praskanje lasišča. Najlaže jih odkrijemo, če lase temeljito prečešemo z gostim glavnikom, in to nad umivalnikom, banjo ali belim papirjem, ali če podrobno pregledamo lasišče.
- 8 Če imamo naglavne uši, jih odstranimo s posebnimi šamponi, kremami ali geli, ki jih moramo nanesti na mokre ali suhe lase v debelem sloju in za dalj časa; po navadi je po 6–7 dneh postopek treba ponoviti. Spodobi se, da o pojavu naglavnih uši obvestimo vrtec ali šolo, svoje sorodnike in prijatelje ter nekaj časa ne hodimo med ljudi. Priporoča se, da brisače, obleko, osebno in posteljno perilo, ki je prišlo v stik z ušmi, operemo pri čim višji temperaturi in nato zlikamo. Obleke in predmete, ki se ne smejo prati, je treba za 14 dni neprodušno zapreti v plastično vrečo (uši v tem času zaradi pomanjkanja hrane poginejo); stole s tekstilno oblogo (npr. avtomobilske sedeže in kavče) pa moramo temeljito očistiti s sesalnikom.
- 9 Naselitev in širjenje naglavnih uši lahko preprečimo z rednim pregledovanjem lasišča (zlasti na tilniku in za ušesi) ter s tem, da drugim ne posojamo svojih brisač, glavnikov, krtač, kap, klobukov, trakov za lase in sponk.

Ana Lazić, mag. farm.

(Prirejeno po reviji Naša lekarna, november 2006.)

PRAZNA STRAN

I. DEL

Naloge iz I. dela se navezujejo na besedilo Vinka Möderndorferja *Truth Story*.

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

- 1. Izhodiščno besedilo je po zvrsti dramsko, po vrsti pa komedija. S čim iz besedila lahko utemeljiš ti dve trditvi? Dopolni povedi tako, da na črte napišeš utemeljitvi.**

Izhodiščno besedilo je dramsko, saj _____

Izhodiščno besedilo je komedija, saj _____

	2
--	---

- 2. Ali so naslednje trditve o izhodiščnem besedilu pravilne? Če je trditev pravilna, na črtico napiši P; če trditev ni pravilna, napiši N.**

_____ Besedilo predstavlja začetek književnega besedila z naslovom Truth story.

_____ Besedilo je razdeljeno na poglavja.

_____ Prizorišče v besedilu se ne spreminja.

_____ Dogajanje v besedilu poteka podnevi.

_____ Ženske v besedilu so pri izvrševanju zamisli dejavnejše od moških.

_____ Besedilo vsebuje več metafor in komparacij.

	2
--	---

3. Preberi izpisani del izhodiščnega besedila.

RUDOLF SENČAR (*hitro*): Vrv položimo na stopnice, se skrijemo levo in desno, ko bo Truth v temi prišel do vrvice, vrvico potegnemo z obeh koncev, jo napnemo in dvignemo, in telebnil bo, kot je dolg in širok ... Aktovka bo naša!

Gospa Senčarjeva in tajnica Violeta stečeta do stopnic in storita točno tako, kot jima je Rudi Senčar naročil.

a) Kaj v tem delu besedila izgovori Rudolf Senčar? Obkroži, kar reče.

	1
--	---

b) Komu je namenjen del besedila, ki ga oseba ne izgovori? Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

c) Kaj je povedano v delu besedila, ki ga oseba ne izgovori? Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

4. Kdo vse je v izhodiščnem besedilu poimenovan »mlada generacija« in »otročad«?

Na črto napiši imena oseb.

	1
--	---

5. Kakšen človek je gospod Senčar? S čim iz izhodiščnega besedila lahko utemeljiš svoje mnenje? Odgovor v eni ali dveh povedih napiši na črte.

	2
--	---

6. Kdo si v izhodiščnem besedilu izmišlja predloge, ki jih uresničujejo osebe?

Ime osebe napiši na črto.

	1
--	---

7. Osebe v izhodiščnem besedilu pričakujejo, da bo oseba, ki jo čakajo, šla ponoči po stopnicah. Kaj navede gospod Senčar kot zagotovilo, da se bo to zgodilo?

Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

8. Kaj je v izhodiščnem besedilu glavno dogajanje in kaj je stransko?

Vsak odgovor zapiši na ustrezno črto.

Glavno dogajanje: _____

Stransko dogajanje: _____

	2
--	---

9. Gospa Senčarjeva v izhodiščnem besedilu ves čas nagovarja svojega moža *moj minister*. Kaj izraža s tem ponavljanjem? Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

10. **Kaj bi potrebovali za uprizoritev izhodiščnega besedila?** Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Aktovko, žago, sekiro, vrvico.
- B Aktovko, žago, sekiro.
- C Vrvico.
- Č Aktovko, vrvico.

	1
--	---

11. **V katerem književnem obdobju je nastala prva slovenska komedija?** Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

12. **Kateri navedeni deli sta dramski besedili?** Obkroži črki pred pravilnima odgovoroma.

- A Ivan Cankar: Erotika
- B William Shakespeare: Romeo in Julija
- C Anton Tomaž Linhart: Županova Micka
- Č Ivan Tavčar: Visoška kronika
- D Fran Levstik: Martin Krpan

	1
--	---

13. Napiši strnjeno obnovo izhodiščnega besedila. Obnova naj ima največ 6 povedi.

A:

	4
--	---

B:

	2
--	---

II. DEL**Naloge iz II. dela se navezujejo na besedilo *Za lasišča brez uši.***

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Komu je namenjeno izhodiščno besedilo? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Proizvajalcem sredstev za odstranjevanje naglavnih uši.
- B Predvsem zaposlenim v lekarnah.
- C Samo staršem otrok, ki so v vrtcu ali šoli.
- Č Vsem, ki želijo vedeti kaj več o naglavnih ušeh in o njihovem odpravljanju.

	1
--	---

2. Kaj NI bil namen avtorice izhodiščnega besedila? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Poučiti bralce o naglavnih ušeh.
- B Pripraviti bralce k vsakodnevni uporabi sredstev za odstranjevanje naglavnih uši.
- C Seznaniti bralce s postopki za odkrivanje naglavnih uši.
- Č Bralcem predstaviti načine odstranjevanja naglavnih uši.

	1
--	---

3. Kaj je tema oz. ključna beseda za 1., 4., 5. in 9. odstavek iz izhodiščnega besedila? Na vsako črto napiši po eno ključno besedo, s katero povzameš temo danega odstavka.

Ključna beseda za 1. odstavek: _____

Ključna beseda za 4. odstavek: _____

Ključna beseda za 5. odstavek: _____

Ključna beseda za 9. odstavek: _____

	2
--	---

4. Kaj dela avtorica izhodiščnega besedila v prvih petih odstavkih? Kaj pa dela v osmem? Na vsako črtico napiši ustrezno številko iz desnega stolpca.

V prvih petih odstavkih _____.

1 pripoveduje o svojih izkušnjah

V osmem odstavku _____.

2 razlaga nastanek ušivosti

3 izraža svoje mnenje in ga pojasnjuje

4 svetuje ukrepe ob pojavu naglavnih uši

5 opisuje naglavne uši

6 opozarja na pojav naglavnih uši

	2
--	---

5. Ali so naslednje trditve o izhodiščnem besedilu pravilne? Če je trditev pravilna, obkroži DA; če trditev ni pravilna, obkroži NE.

Besedilo prikazuje enkratni dogodek.

DA NE

Avtorica ima do predstavljene teme nevtralen odnos.

DA NE

Naglavne uši se lahko pojavijo kjer koli na telesu.

DA NE

Pojav naglavnih uši je vezan samo na en letni čas.

DA NE

Naglavne uši odpravimo z gostim glavnikom.

DA NE

Naglavne uši lahko vidimo tudi brez mikroskopa.

DA NE

	3
--	---

6. Na kakšnih laseh se po mnenju večine ljudi najraje pojavijo naglavne uši?
Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

7. V 3. odstavku v izhodiščnem besedilu piše, da ima večina ljudi napačno mnenje o povezanosti ušivosti in čistoče las. Poišči poved, ki govori o tem, in jo napiši na črto.

	1
--	---

8. V zadnji povedi v 6. odstavku poišči nadpomenko in eno od njenih podpomenk. Vsako besedo napiši na ustrezno črto.

Nadpomenka: _____

Podpomenka: _____

	1
--	---

9. Iz česa so tvorjene naslednje besede? Dopolni besedne zveze.

krvoses ← ta, ki _____

naselitev ← to, da _____

majhnost ← to, da _____

plastičen ← tak, ki _____

	2
--	---

10. Preberi poved.

Naglavne uši se pojavljajo zlasti med otroki v vrtcih in šolah.

a) S katero sopomenko lahko zamenjaš podčrtano besedo? Napiši jo na črto.

	1
--	---

b) Kaj delamo s podčrtano besedo? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Izražamo svoje navdušenje.
- B Poudarjamo neko posebnost.
- C Poimenujemo dejanje.
- Č Poimenujemo bitje, stvar ali pojem.

	1
--	---

c) Kaj je podčrtana beseda? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Medmet.
- B Glagol.
- C Členek.
- Č Samostalnik.

	1
--	---

11. V kateri obliki so glagoli v 6. odstavku? V vsaki trditvi podčrtaj pravilni odgovor in dopolni trditev (razloži, zakaj so glagoli prav v tej obliki).

a) Glagoli so v 1. osebi množine/v 3. osebi množine, ker _____

_____ .

	1
--	---

b) Glagoli so v nedovršniku/dovršniku, ker _____

_____ .

	1
--	---

12. a) V 4. odstavku v izhodiščnem besedilu poišči osebni zaimek. Izpiši ga na črto.

	1
--	---

b) Namesto katere besede stoji? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Sesalci.

B Koža.

C Uši.

Č Kri.

	1
--	---

13. Preberi poved.

Naglavne uši imajo dobro razvite noge, vendar ne skačejo.

Kaj je izraženo v drugem stavku navedene povedi? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Posledica.
- B Vzrok.
- C Nasprotje.
- Č Pogoj.

	1
--	---

14. Kateri dve povedi imata enak pomen kot poved *Naglavne uši imajo dobro razvite noge, vendar ne skačejo*? Obkroži črki pred pravilnima odgovoroma.

- A Če imajo naglavne uši dobro razvite noge, ne skačejo.
- B Naglavne uši imajo dobro razvite noge, zato ne skačejo.
- C Naglavne uši ne skačejo, čeprav imajo dobro razvite noge.
- Č Naglavne uši imajo dobro razvite noge, četudi ne skačejo.
- D Naglavne uši ne skačejo kljub dobro razvitim nogam.

	2
--	---

15. Naslednjo poved preoblikuj tako, da jo boš začel z veznikom *ker*. Dokončaj novo poved in jo napiši na črto.

Po navadi jih težko odkrijemo zaradi njihove majhnosti.

Ker _____ .

	2
--	---

16. Preberi poved.

Drugim ne posojamo brisač, glavnikov, trakov za lase in sponk.

a) **Kako se vprašamo po obkroženem stavčnem členu?** Vprašanje napiši na črto.

	1
--	---

b) **Kateri stavčni člen je obkrožen?** Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

17. Besede v oklepajih postavi v pravilno obliko in jih napiši na črte.

Všeč so mi (*kodrast las*) _____ .

Naokrog je hodil s (*srbeče lasišče*) _____ .

Uši povzročajo težave mnogim (*človek*) _____ .

V plastično vrečo ni treba zapreti (*avtomobilski sedeži*) _____ .

_____ .

	2
--	---

18. Prijatelj Peter ti je povedal, da ima njegov mlajši brat naglavne uši. Ker Petrovih staršev ni doma in ker Peter ne ve, kako naj ravna, te je prosil za nasvet.

Napiši zaokroženo besedilo, v katerem boš Petru svetoval/svetovala tri ukrepe (te izberi iz izhodiščnega besedila); ob vsakem ukrepu napiši, kaj bo z njim dosegel. Tudi ukrepe poišči v izhodiščnem besedilu.

A:

	4
--	---

B:

	2
--	---

SKUPNO ŠTEVILO TOČK I. IN II. DELA:

	60
--	----

PRAZNA STRAN